

SAMME SØGEMØNSTRE TIL FÆRRE PLADSER

FØRSTE ÅR MED SEKTORDIMENSIONERING

Udarbejdet af
Kristian Quistgaard Steensen, seniorkonsulent
Lasse Nielsen, seniorøkonom
Stine Bagger Vium, seniorkonsulent

Juni 2026

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Hovedkonklusioner	9
Implikationer	11
Søgemønstre og optag på videregående uddannelser	13
Søgningen mod bacheloruddannelserne er uændret	13
Færre er blevet optaget på en bacheloruddannelse på universitetet	15
Flere er blevet optaget på sekundære prioriteter på andre uddannelses typer	16
Flere er slet ikke kommet ind på en videregående uddannelse	16
Efteroptag blandt afviste ansøgere til bacheloruddannelser	19
Personligt netværk og udvidede søgekriterier har betydning for kursskifte via efteroptag	23
Afviste BA-ansøgere kan opleve kursskifte gennem efteroptag som et "gratis" forsøg	28
Afviste ansøgers efterfølgende uddannelsessøgning	34
Data og metode	38
Litteraturliste	42

01

Baggrund

Baggrund

I juni 2023 blev universitetsreformen vedtaget, og med denne en reduktion i optaget af nye studerende til universiteterne – også kaldet sektordimensionering. Fra sommeren 2025 og frem til 2029 vil optaget, ifølge udmøntningen af reformen, blive reduceret med 10 pct. sammenlignet med gennemsnittet for 2018-2022 (UFM, 2024).

Det fremgår desuden af aftaleteksten, at der i de kommende år er ”behov for at skabe bedre balance i det samlede uddannelsessystem, hvis vi skal møde både arbejdsmarkedets og samfundets behov. Det handler blandt andet om at få flere unge til at få interesse for – og søge mod – de erhvervs- og professionsrettede uddannelser” (UFM, 2023).

Ovenstående politiske ønske er understøttet af, at der samtidig med universitetsreformen også blev vedtaget en reform af de erhvervs- og professionsrettede videregående uddannelser, som skal gøre dem til mere attraktive uddannelsesvalg (UFM, 2025). En af de politiske ambitioner med de seneste reformer på de videregående uddannelser er altså, at studerendes uddannelsesvalg ændrer sig, så flere starter på en uddannelse uden for universiteterne. Både som resultat af at de erhvervs- og professionsrettede uddannelser bliver mere attraktive alternativer til en universitetsuddannelse, men selvfølgelig også drevet af det lavere optag på universiteterne.

Disse reformer er blot seneste skud på stammen af reformer på det videregående uddannelsesområde, der i løbet af de sidste 10-15 år har haft til hensigt at ændre på studerendes uddannelsesvalg. Den ledighedsbaserede dimensionering på de videregående uddannelser præget af systematisk og markant overledighed fra 2014 har allerede ændret optaget på de videregående uddannelser, så de studerende i højere grad er ”flyttet” fra de dimensionerede uddannelser over til de ikke-dimensionerede uddannelser (UFM, 2018). Omvendt ser udflytningsaftalen fra 2021 ikke ud til at have flyttet mange studerende fra de store byer og ud i landet (DEA, 2021).

I DEA undersøgte vi sidste år, hvor stort interesseoverlappet mellem universitetsuddannelserne og de store velfærdsuddannelser var blandt de studerende. Her så vi, at det kun var en lille del af dem, der ville være blevet berørt af sektordimensioneringen, hvis den var blevet indført sidste år, som viste interesse for en af de fire store velfærdsuddannelser på professionshøjskolerne – lærer, pædagog, sygeplejerske og socialrådgiver – gennem deres uddannelsessøgning (DEA, 2025a).

Når antallet af studiepladser på universiteterne bliver beskåret, vil antallet af afviste ansøgere til netop disse pladser formentlig stige, særligt i de første år, hvor de unges søgemønstre måske ikke er blevet påvirket fuldt ud. Spørgsmålet er derfor, hvad de ansøgere, der bliver afvist på en akademisk bacheloruddannelse i disse år, men som formentlig ville være kommet ind, før sektordimensioneringen trådte i kraft, vælger at gøre. Det er netop disse personer, der bliver påvirket direkte af reformen.

En del af denne gruppe vil sandsynligvis udskyde deres studiestart, hvilket kan bidrage til, at de unge vil holde flere sabbatår, som vi også har set de seneste år (DEA, 2025b). Herefter kan det være, at de søger ind på enten den samme eller en helt anden videregående uddannelse igen. Hvis man ser på personer, der tidligere er blevet afvist på en universitetsuddannelse, er det i høj grad det mønster, man ser: at de enten søger ind på den samme eller en anden universitetsuddannelse i årene efter.

Men der er også en anden gruppe studiesøgende blandt de afviste universitetsansøgere. Næmlig den gruppe, der vælger at påbegynde en anden uddannelse gennem efteroptaget, som finder sted umiddelbart efter det store studieoptag i løbet af sommeren. Det er netop disse studerende, vi ser nærmere på i denne analyse, med særligt fokus på de afviste universitetsansøgere, der har søgt ind på en professions- eller erhvervsakademiuddannelse i det følgende efteroptag. Analysen zoomer således ind på de studerende, der i reformens første leveår har truffet et valg, der er i tråd med det, man vil politisk. Vi er her interesserede i at undersøge, hvor mange studerende det drejer sig om, og hvad der har motiveret deres beslutning om at søge ind på en erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse gennem efteroptaget i umiddelbar forlængelse af at være blevet afvist optag på en akademisk bacheloruddannelse.

Det er dog vigtigt at understrege, at det naturligvis er for tidligt at drage konklusioner om, hvordan sektordimensioneringen såvel som reformen af de erhvervs- og professionsrettede uddannelser samlet set vil påvirke de studerendes søgemønstre over tid.

Analysen bygger på registerdata om søgning mod og optag på videregående uddannelser samt kvalitative interview med studerende, der er startet på en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag i umiddelbar forlængelse af at være blevet afvist optag på en akademisk bacheloruddannelse (herefter blot benævnt som "bacheloruddannelse"). Vi har gennemført og analyseret i alt seks dybdegående, semistrukturerede interview med studerende, der har foretaget dette sporskifte gennem efteroptag i enten 2024 eller 2025. Interviewpersonerne er ikke nødvendigvis blevet afvist optag på en sektordimensioneret bacheloruddannelse. Formålet med den kvalitative analyse er derfor ikke at drage konklusioner om sektordimensioneringens indflydelse på de pågældende studerendes uddannelsesvalg. Den kvalitative analyses formål er i stedet at nuancere registeranalysen gennem et indblik i de overvejelser og mellemregninger, der kan være på spil, når man som studiesøgende vælger at skifte uddannelsesspor fra lang til mellemlang videregående uddannelse gennem efteroptag i umiddelbar forlængelse af at være blevet afvist optag på en akademisk bacheloruddannelse.¹

Den metodiske tilgang udfoldes yderligere i kapitlet "Data og metode".

---

¹ Akademiske bacheloruddannelser dækker over forskningsbaserede bacheloruddannelser på universiteterne samt de kunstneriske uddannelser. I resten af analysen vil betegnelsen "bacheloruddannelse" dække disse uddannelser. Betegnelsen dækker dermed ikke professionsbacheloruddannelserne.

02

Hovedkonklusioner

Hovedkonklusioner

Søgningen mod akademiske bacheloruddannelser er uændret

- Der er ikke sket et synligt skift i søgningen mod bacheloruddannelser i 2025. Der var ca. 41.000, der søgte en bacheloruddannelse i 2025, hvilket svarede til antallet for 2023 og 2024.
- Ansøgerne til de bacheloruddannelser søgte i gennemsnit 2,79 uddannelser mod 2,73 i 2024. Samtidig søgte 24 pct. andre videregående uddannelser end bacheloruddannelser, hvilket svarer til tidligere år.

Optagelsessystemet omfordeler til en vis grad mod andre uddannelser

- Der blev optaget ca. 1.300 færre på bacheloruddannelser i 2025 ift. 2024.
- Antallet, der fik afslag på en bacheloruddannelse, men blev optaget på en erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse, steg med ca. 280 fra 2024 til 2025.
- Antallet, der havde søgt en bacheloruddannelse, men ikke kom ind på nogen uddannelse, steg med ca. 1.000 – fra 7.000 i 2024 til 8.000 i 2025.

En del kommer ind gennem efteroptag

- Af de 8.000, der blev afvist, fandt ca. 8 pct. en anden uddannelse, i månederne efter at de blev afvist. Samtidig var 92 pct. af de afviste ikke startet på en anden uddannelse to måneder efter afvisningen.
- For de ansøgere, der var tættest på at komme ind på en bacheloruddannelse, givet deres adgangsnit eller vurdering i kvote 2, var det 12 pct., der startede på en anden uddannelse kort efter afvisningen.

Flere afviste universitetsansøgere søger mod en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag

- Antallet, der fandt en anden uddannelse gennem efteroptaget, var stort set uændret fra 2024 til 2025.
- Sammensætningen har dog ændret sig, så flere afviste ansøgere til en bacheloruddannelse starter på en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag, mens antallet, der starter på en anden bacheloruddannelse, er faldet.
- Flere af interviewpersonerne søgte mod en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag ud fra en lyst til endelig at komme i gang med en videregående uddannelse.
- Personligt netværk og udvidede søgekriterier betyder noget for interviewpersonerne ift. at ændre kurs gennem efteroptag i forlængelse af afvist optag på en bacheloruddannelse.
- Godt 30 pct. af de afviste ansøgere til bacheloruddannelserne, der startede på erhvervsakademi- og professionsuddannelser gennem efteroptaget i 2023 og 2024, faldt fra indenfor et år. Det er væsentligt højere end førsteårsfrafaldet generelt på erhvervsakademi- og professionsuddannelser, der var 18 pct. for 2023 og 2024.

Mange tidligere afviste finder med tiden vej til en anden uddannelse

- For de danske ansøgere, der blev afvist på en bacheloruddannelse i 2023, var godt 70 pct. startet på en uddannelse, to år efter at de blev afvist.
- Godt en tredjedel af de danske afviste ansøgere startede på en anden bacheloruddannelse, mens godt hver femte startede på erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse.
- Samlet set startede knap 6 pct. af de danske ansøgere, der blev afvist på en bacheloruddannelse, på en af de fire store professionsbacheloruddannelser frem til september 2025.

03

Implikationer

Implikationer

Det er stadig for tidligt at konkludere på de samlede effekter af sektordimensioneringen. Det vil i høj grad afhænge af, hvordan ansøgerne vil reagere i de kommende år: Vil de i højere grad søge mod erhvervsakademierne og professionshøjskolerne – herunder sygeplejerske, pædagog, lærer og socialrådgiver? Vil de fortsat orientere sig mod universiteterne? Eller vil de udskyde deres uddannelsesvalg? Denne analyse peger på flere tendenser, der bliver interessante at følge.

Når lige så mange har søgt ind på en universitetsbacheloruddannelse som de foregående år, og når antallet af uddannelser i deres søgning er uændret, ser det ud til, at de unge endnu ikke har "opdaget", at der er færre pladser på universiteterne. Søgeadfærden har altså tilsyneladende ikke ændret sig i reformens første år.

Optagelsessystemet ser dog ud til at omfordele en del af de ansøgere, der ikke kommer ind på en bacheloruddannelse, til andre uddannelser. Samtidig vokser gruppen, der ikke kom ind på en uddannelse i denne omgang. Hvis de stiller sig i køen til universiteterne igen i de kommende år, kan det betyde endnu flere afviste ansøgere de næste år.

Desuden har den nye regering foreslået at øge antallet af akademiske bachelorpladser med 2.000 – primært indenfor STEM (Statsministeriet, 2026). Og i de kommende år vil reformer, der har til hensigt løfte kvaliteten på de erhvervs- og professionsrettede uddannelser samt ændre ungdomsuddannelserne, begynde at træde i kraft, hvilket også kan påvirke de unges uddannelsesvalg.

Når størstedelen af de afviste universitetsansøgere ikke vælger at gå i gang med en anden uddannelse i første omgang, er det relevant at følge, hvor stor en andel af "sektordimensioneringens første årgang(e)" der starter på en videregående uddannelse i de kommende år. Risikoen for slet ikke at komme i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse stiger nemlig mærkbart efter de første ca. fire sabbatår (DEA, 2025b). Inden sektordimensioneringen trådte i kraft, var det knap tre ud af ti afviste danske ansøgere til bacheloruddannelser, som ikke var startet på en uddannelse to år senere.

Den førnævnte længere kø til universiteterne kombineret med det voksende antal sabbatår kan få flere – især dem, der var tæt på at komme ind på den bacheloruddannelse, de havde søgt ind på – til at orientere sig mod andre muligheder gennem efteroptaget. Flere interviewpersoner giver udtryk for, at en "sabbatræthed" har været medvirkerne til, at de søgte ifm. efteroptaget. I den kontekst er det dog værd at bemærke, at der de senere år har været et relativt højt frafald for dem, der kom ind gennem efteroptaget efter at være blevet afvist på en bacheloruddannelse.

Uddannelserne med ledige pladser gennem efteroptaget vil, på grund af sektordimensioneringen, i højere grad være koncentreret omkring de professions- og erhvervsrettede uddannelser i de kommende år. Herudover viser analysens kvalitative interview, at der går en ny afklaringsproces i gang hos de unge, når de er blevet afvist i første omgang og overvejer deres muligheder. Det indikerer, at vinduet for kommunikation om professions- og erhvervsakademiuddannelser målrettet unge, der ellers primært har været orienteret mod universiteterne, kan blive åbnet en smule mere op i månederne efter afvisningen og frem mod efteroptaget. Det tillægger samtidig større betydning til den formidling, som de unge får om mulighederne i efteroptagelsessystemet i deres afvisningsbrev.

04

Søgemønstre og optag på videregående uddannelser

Søgemønstre og optag på videregående uddannelser

Konkret betyder sektordimensionering, at hvert universitet har et samlet loft over, hvor mange studerende der må starte på universitetet. På tværs af universiteterne er loftet ca. 10 pct. under den gennemsnitlige tilgang² for årene 2018-2022, jf. nedenstående boks. For studiesøgende betød det, at 2025 var det første år, de stod over for et mindre antal pladser på universiteterne pba. sektordimensioneringen.

Sektordimensionering af akademiske bacheloruddannelser

Sektordimensionering blev vedtaget som en del af reformen af universitetsuddannelserne i 2023 af regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), SF, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti.

Aftalen indebærer en reduktion i tilgangen til de akademiske bacheloruddannelser med det formål at skabe en bedre balance i tilgangen af studerende til de videregående uddannelser og få flere til at søge mod professions- og erhvervsuddannelserne, herunder de største uddannelser på velfærdsområdet (UFM, 2023).

I 2024 blev der indgået et 2. forligstillæg om udmøntningen af sektordimensioneringen på universiteterne. Her blev det besluttet, at tilgangen til bacheloruddannelserne skal reduceres med 8 pct. fra 2025. Samtidig skal niveauet for optaget løbende tilpasses den demografiske udvikling, så antallet af studiepladser følger udviklingen i antallet af unge. For perioden 2025-2029 indebærer den demografiske korrektion en yderligere reduktion på 2,4 pct. fordelt ligeligt mellem universiteterne. Samlet betyder det, at optaget på bacheloruddannelserne på universiteterne i perioden 2025-2029 bliver reduceret med ca. 10 pct. sammenlignet med den gennemsnitlige tilgang i perioden 2018-2022.

Dimensioneringen giver et fast, årligt loft for det enkelte universitet i en femårig periode. I fordelingen af sektordimensioneringen mellem universiteterne i perioden 2025-2029 er der taget hensyn til følgende:

- Uddannelsernes dimittendledighed opgjort fire-syv kvartaler efter endt kandidatuddannelse
- Nuværende og kommende regional aktivitet på bacheloruddannelser uden for de største byer
- Den samlede effekt af sektordimensionering og omlægning af kandidatuddannelser (UFM, 2024).

Søgningen mod bacheloruddannelserne er uændret

De unge, der stod over for at søge ind på de videregående uddannelser med optag i sommeren 2025, blev pga. sektordimensioneringen mødt af færre pladser på universitetsuddannelserne. Det kan have påvirket, hvilke videregående uddannelser de valgte at søge ind på, og hvordan de prioriterede uddannelserne i deres ansøgninger. Nogle af de studiesøgende kan fx have tilføjet flere prioriteter til deres ansøgning, fordi de følte sig mindre sikre på at komme ind på deres førstprioritet.

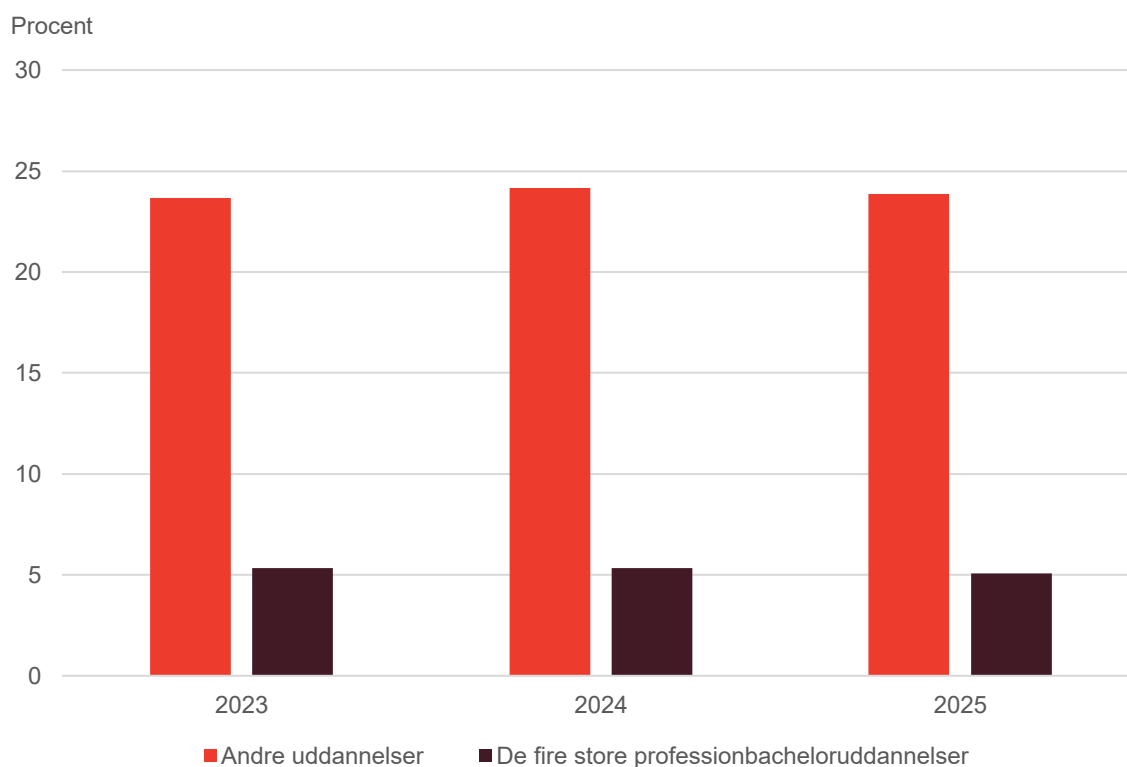
² Aftalen begrænser antallet af studerende, der starter på akademiske bacheloruddannelser, også kaldet "tilgangen". Uddannelsesinstitutionerne styrer hovedsageligt antallet af studerende, der tilgår bacheloruddannelserne, via hvor mange de tilbyder optagelse i Den Koordinerede Tilmelding (KOT). Optagelsestallene svarer dog ikke fuldstændig til tilgangstallene, bl.a. fordi en del af dem, der bliver optaget, vælger ikke at starte. Uddannelsesinstitutionerne bliver dermed målt på tilgangen, men styrer det hovedsageligt gennem optaget.

Overordnet ser det dog ikke ud til, at sektordimensioneringens ikrafttrædelse har haft en stor indflydelse på de studiesøgendes tilbøjelighed til at søge ind på en bacheloruddannelse. Antallet af kvalificerede ansøgere, der søgte en bacheloruddannelse som minimum én af deres prioriteter, var 41.400 i 2025, hvilket er et stort set uændret ansøgertal ift. 2024 med ca. 41.500 ansøgere.

Ansøgere, der søger om optag på mindst én bacheloruddannelse, ser heller ikke ud til at have ændret søgeadfærd i lyset af sektordimensioneringen, når det kommer til antallet af uddannelser, som de søger ind på. I 2025 havde de i gennemsnit søgt 2,79 uddannelser, mens tallet i 2024 var 2,73.

Det ser heller ikke ud til, at sektordimensioneringen i første omgang har fået ansøgere til bacheloruddannelser til at udvide deres ansøgning med erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser. Andelen af ansøgere til mindst én bacheloruddannelse, der også har søgt en af de andre videregående uddannelsestyper i Den Koordinerede Tilmelding (KOT), var således ca. 24 pct. i 2025, hvilket stemmer overens med tidligere år, jf. figur 1.

Figur 1 // Andel af bacheloransøgere, der har søgt andre uddannelser

Kilde: Egne beregninger pba. Danmarks Statistiks KOT-register

Anm.: Opgørelsen dækker kvalificerede ansøgere, der har søgt minimum én bacheloruddannelse. De fire store professionsbacheloruddannelser dækker: pædagog, folkeskolelærer, sygeplejerske og socialrådgiver.

Det blev bl.a. fremhævet i den politiske aftale bag sektordimensioneringen, at aftalen skulle bidrage til at få flere til at søge mod de fire store professionsbachelorsuddannelser; henholdsvis sygeplejerske, lærer, pædagog og socialrådgiver (UFM, 2024). Andelen af ansøgere til bacheloruddannelser, som også har søgt én af

de ovenstående professionsbacheloruddannelser blandt deres øvrige prioriteter, har heller ikke ændret sig nævneværdigt på nuværende tidspunkt, med en andel på 5,1 pct. i 2025 mod 5,3 pct. i 2023 og 2024.

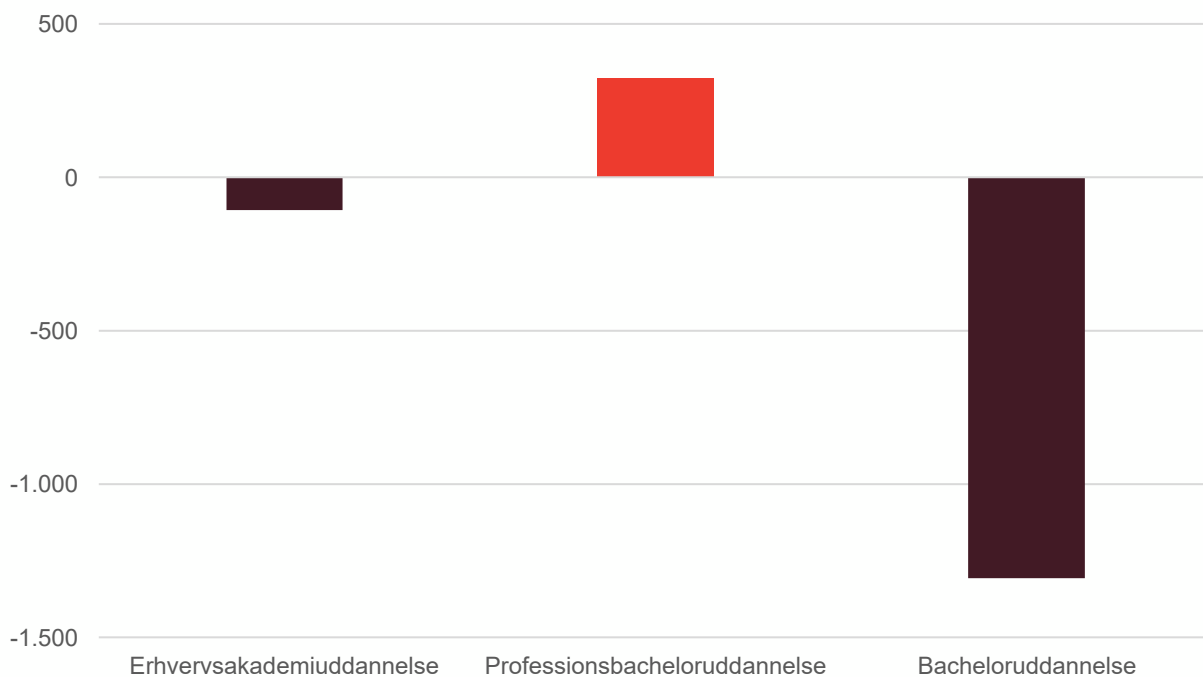
Færre er blevet optaget på en bacheloruddannelse på universitetet

Mens søgningen mod bacheloruddannelserne har været stabil, er der i 2025 altså færre pladser på disse uddannelser som følge af sektordimensioneringen. Det betyder, at der er færre ansøgere, der er blevet optaget på bacheloruddannelser på universitetet i 2025.

Der blev samlet set optaget ca. 28.100 ansøgere (inklusive optag af ansøgere på standbyplads) på en bacheloruddannelse i 2025. Det er et fald på ca. 1.300 optagede ansøgere sammenlignet med 2024, svarende til et fald på ca. 5 pct., jf. figur 2. Det dækker over, at knap 1.450 færre ansøgere blev optaget direkte, mens knap 150 flere blev optaget på en standbyplads. Samtidig blev der optaget ca. 100 færre på erhvervsakademiuuddannelserne samt godt 300 flere på professionsbacheloruddannelserne.

Faldet på 5 pct. i antallet af optagne ansøgere til bacheloruddannelser stemmer godt overens med det forventede niveau som følge af sektordimensioneringen, da der allerede er sket et fald i antallet af optagne i årene op til 2024. Dette tæller med i reduktionen af optagne som følge af sektordimensioneringen, da den samlede reduktion af optagne på 10 pct. bliver målt ift. baselineårene fra 2018 til 2022. Samlet endte universiteterne med at ramme tæt på det antal studerende, der måtte starte som følge af aftalen.

Figur 2 // Ændring i antallet af optagne fra 2024 til 2025

Kilde: Egne beregninger pba. Danmarks Statistiks KOT-register

Anm.: Optagne dækker over både direkte optagne og optagne på standbypladser.

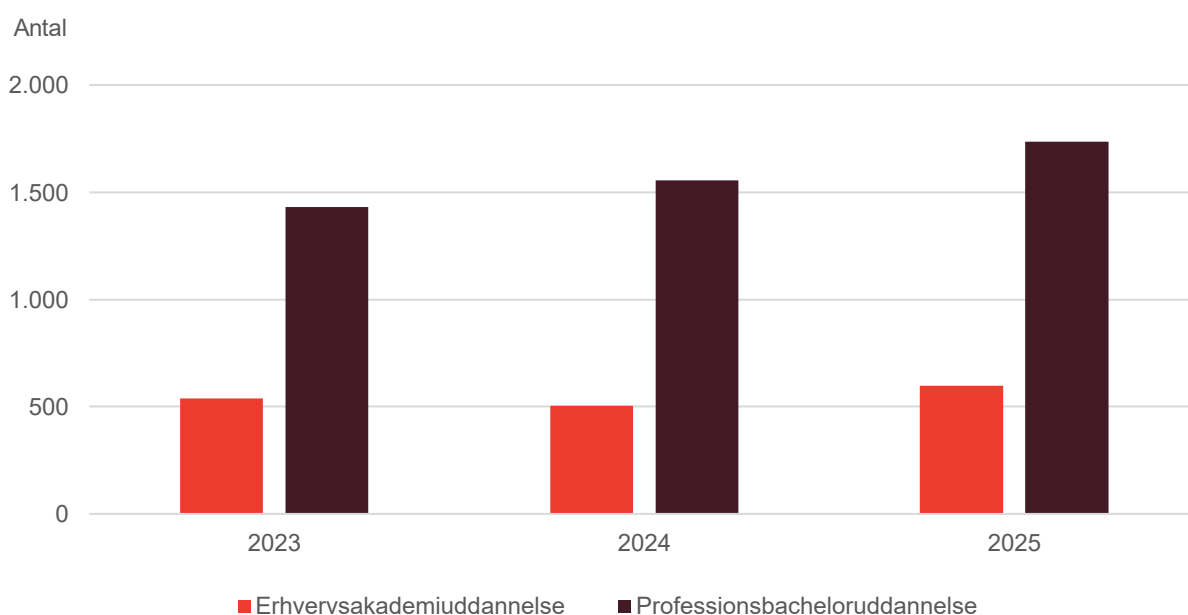
Flere er blevet optaget på sekundære prioriteter på andre uddannelsestyper

Antallet af ansøgere, der søgte ind på en bacheloruddannelse og fik afslag, men kom ind på en erhvervsakademii- eller professionsbacheloruddannelse, steg med ca. 280 fra 2024 til 2025, heraf ca. 100 på erhvervsakademiiuddannelser og ca. 180 på professionsbacheloruddannelser, jf. figur 3.

Det større antal ansøgere, der blev optaget på en anden videregående uddannelse efter at have fået afslag til en bacheloruddannelse, er drevet af, at antallet af ansøgere, der blev afvist optag på en bacheloruddannelse, steg med ca. 1.300, mens andelen af ansøgere, der fik afslag, men blev optaget på en anden videregående uddannelse, har været stabil. En stor del af de ansøgere, der er blevet afvist optag på en bacheloruddannelse, har ikke søgt en erhvervsakademii- eller professionsbacheloruddannelse.

Det tyder på, at optagelsessystemet til en vis grad omfordeler ansøgerne, der ikke fik plads på universiteterne, til de andre videregående uddannelser. At ca. 280 flere studerende, der ellers havde søgt ind på en bacheloruddannelse, er blevet optaget på en erhvervsakademii- eller professionsbacheloruddannelse, kan dog ikke nødvendigvis tolkes som, at optaget på disse uddannelser er steget samlet set. Det kan fx ikke udelukkes, at denne gruppe af ansøgere har fået plads på uddannelser, der i forvejen ville være blevet fyldt, og at andre ansøgere til de uddannelser dermed er ikke er blevet optaget.

Figur 3 // Ansøgere, der har fået afslag på en bacheloruddannelse, men er optaget på en erhvervsakademii- eller professionsbacheloruddannelse

Kilde: Egne beregninger pba. Danmarks Statistiks KOT-register

Anm.: Opgørelsen dækker kvalificerede ansøgere til minimum én bacheloruddannelse.

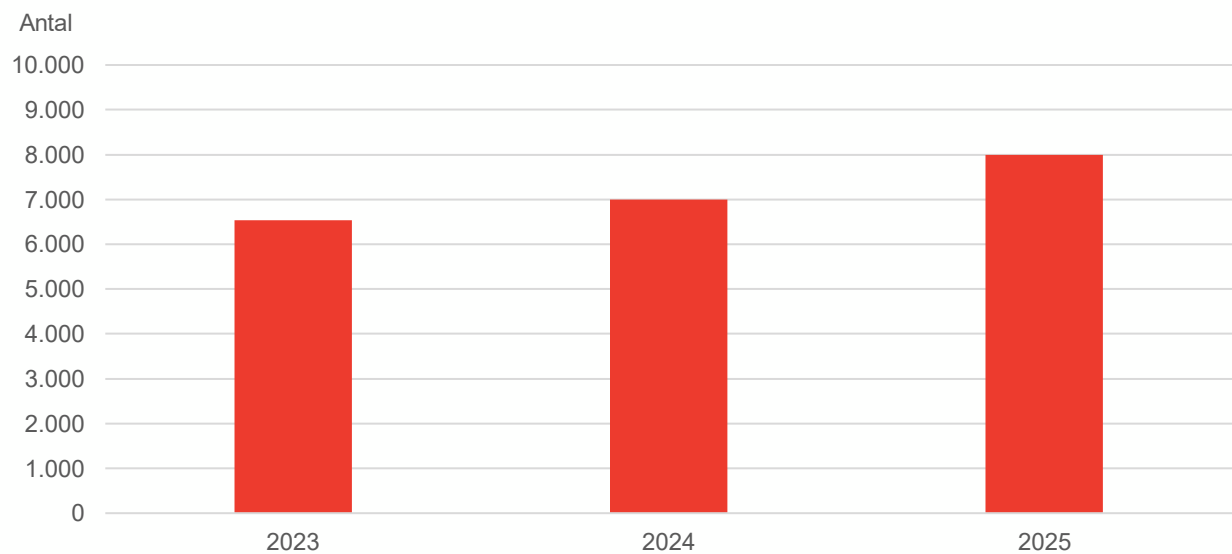
Flere er slet ikke kommet ind på en videregående uddannelse

Antallet af ansøgere, der søgte ind på en bacheloruddannelse, men ikke kom ind på nogen af deres ansøgningsprioriteter, var ca. 8.000 i 2025, jf. figur 4. Det er ca. 1.000 flere afviste ansøgere sammenlignet med 2024, hvilket svarer til en stigning på ca. 14 pct. Antallet af afviste ansøgere, der ikke blev optaget på nogen

af deres uddannelsesønsker, er dog steget over de seneste år, så stigningen i 2025 er formentlig ikke alene drevet af sektordimensioneringen.

En stor del af ansøgergruppen, der ikke kom ind på nogen af deres ansøgningsprioriteter i 2025, havde udelukkende bacheloruddannelser blandt deres prioriteter (10,5 pct.), mens det samme var tilfældet for 11,3 pct. af samme ansøgergruppe i 2024

Figur 4 // Afviste ansøgere på bacheloruddannelserne

Kilde: Egne beregninger pba. Danmarks Statistiks KOT-register

Anm.: Opgørelsen dækker kvalificerede ansøgere til minimum én bacheloruddannelse.

05

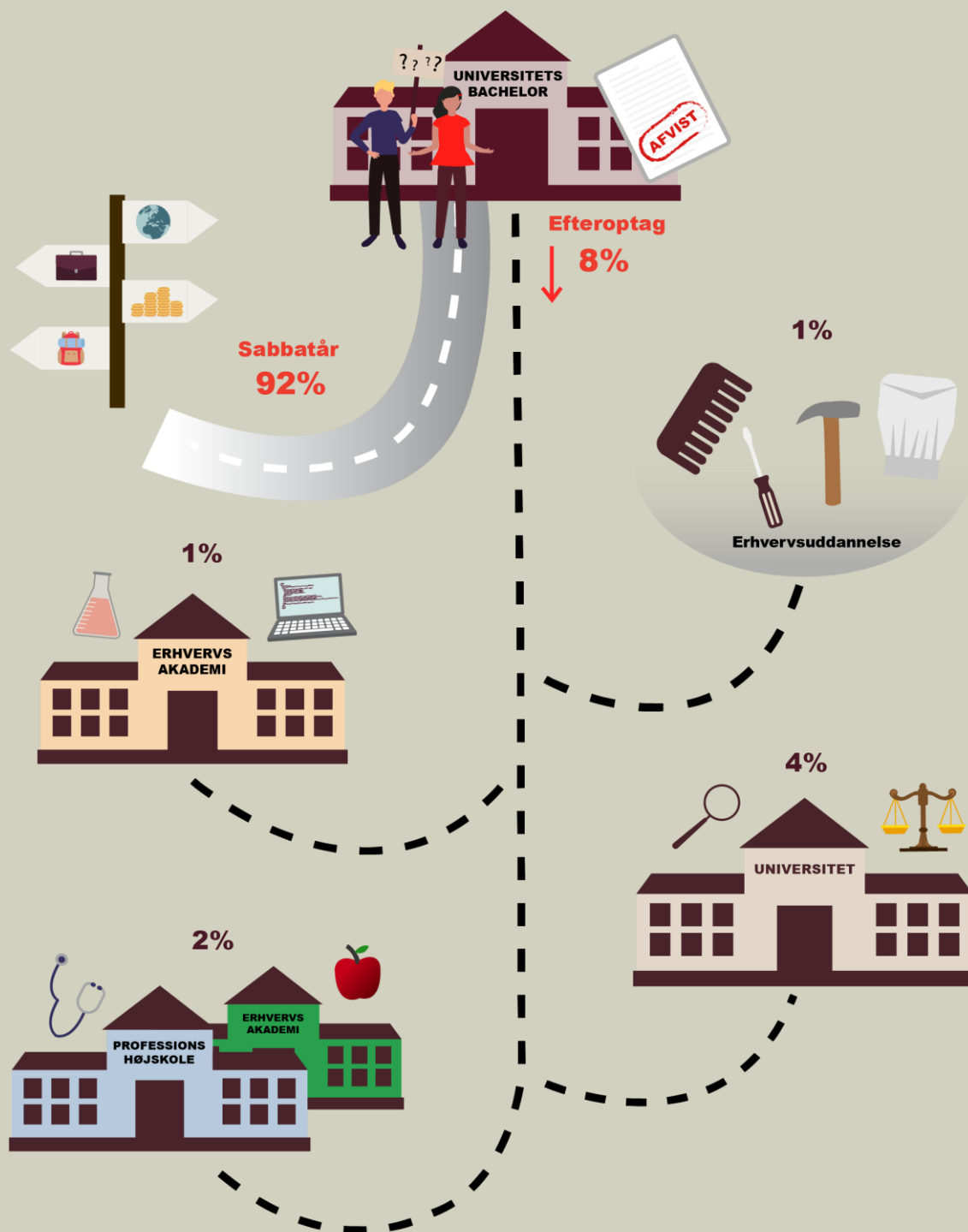
Efteroptag blandt afviste ansøgere til bacheloruddannelser

Efteroptag blandt afviste ansøgere til bacheloruddannelser

De ca. 8.000 ansøgere, der i slutningen af juli 2025 fik besked om, at de ikke var kommet ind på hverken en bacheloruddannelse eller nogen af deres andre søgeprioriteter på erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelser, skulle efterfølgende tage stilling til, hvad de ville gøre fremadrettet. For 92 pct. var svaret, jf. illustrationen på næste side, at tage mindst ét sabbatår mere og dermed udskyde deres studiestart, eller eventuelt starte på et studie i udlandet i stedet. Samtidig var 8 pct. så besluttede på at komme i gang med at studere, at de benyttede sig af efteroptaget i løbet af august og september. Det vil sige, at de fandt sig en videregående uddannelse, hvor der fortsat var ledige pladser efter hovedoptagelsesrunden.

De afviste ansøgere til en bacheloruddannelse, der starter på en anden uddannelse gennem efteroptag, er særligt interessante i lyset af det reducerede antal pladser på universiteterne i 2025. Hvis denne gruppe ændrer uddannelsesadfærd ved fx at søge ind på en erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag i stedet for en bacheloruddannelse på universitetet, vil det være det første tegn på ændret adfærd ift. tilgangen til de videregående uddannelser som respons på sektordimensioneringen.

Hvilke veje gik de afviste universitetsansøgere i 2025?

Illustrationen dækker ansøgere, der er blevet afvist på en bacheloruddannelse i 2025, mens efteroptaget dækker den andel, der startede på en anden uddannelse i august og september, efter at være blevet afvist d. 28. juli.

Tallene i illustrationen er afrundede. De eksakte tal er: Sabbatår (andet): 92 pct.

Erhvervsuddannelse: 0,6 pct. Erhvervsakademiuddannelse m.m.: 0,9 pct. Professionsbacheloruddannelse m.m.: 2,4 pct.

Anden universitetsuddannelse: 2,6 pct. på anden bacheloruddannelse og 1 pct. på kandidat = 3,6 pct. total.

Efteroptag på de videregående uddannelser

Efteroptag dækker over, at de videregående uddannelsesinstitutioner optager studerende efter den ordinære optagelsesrunde for at besætte eventuelle ledige studiepladser.

Det er uddannelsesinstitutionerne selv, der fastsætter ansøgnings- og optagelsesprocedurer samt frister for optagelse på ledige studiepladser. (Adgangsbekendtgørelsen, 2025; Adgangsbekendtgørelsen, 2024).

Praksis for efteroptag varierer mellem uddannelsesinstitutioner og uddannelser. Institutionerne har forskellige kriterier for, hvem der kan søge ledige pladser, ligesom ansøgningsfrister og optagelsesprocedurer varierer. Nogle uddannelsesinstitutioner har faste ansøgningsfrister, mens andre optager løbende, i takt med at ansøgninger modtages (UddannelsesGuiden, 2025).

Oversigten over ledige studiepladser offentliggøres af Uddannelses- og Forskningsstyrelsen, men opdateres løbende af de enkelte uddannelsesinstitutioner, som selv administrerer optaget til pladserne (UFS, 2026)

Flere afviste ansøgere til bacheloruddannelser efteroptages på en professionsbacheloruddannelse

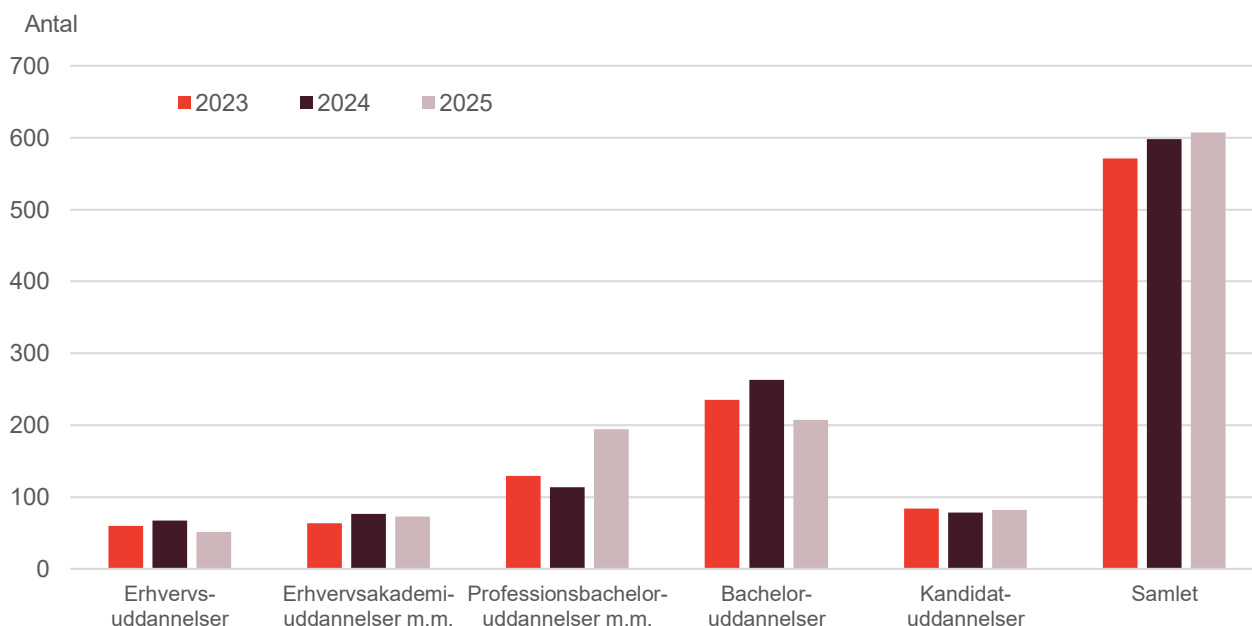
Ca. 600 ansøgere, der blev afvist optag på en bacheloruddannelse i juli 2025, startede efterfølgende på en anden videregående uddannelse gennem efteroptaget i august og september³. Det er et stort set uændret antal ift. tidligere, jf. figur 5.

Der har dog været et skifte mht., hvilke uddannelser de studiesøgende finder vej til gennem efteroptag. Efteroptaget på bacheloruddannelser med ledige pladser er faldet med ca. 50 optagne fra omkring 250 til 200, blandt ansøgere, der i første omgang er blevet afvist på en anden bacheloruddannelse gennem hovedoptaget. Det stemmer overens med, at der har været færre bacheloruddannelser med ledige pladser at vælge imellem som følge af sektordimensioneringen. Samtidig er antallet af ansøgere, der er blevet afvist på en bacheloruddannelse, men vælger at starte på en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptaget, steget med ca. 80 – fra godt 100 til lige knap 200 personer – hvilket svarer til en stigning på ca. 70 pct. ift. 2024.

---

³ Tilgangen dækker alle uddannelses typer i Danmarks Statistiks uddannelsesregister, hvilket betyder, at det også tæller personer, der er startet på uddannelser, der ikke indgår i KOT, fx erhvervsuddannelser og kandidatuddannelser. Da det er muligt for personer at søge ind på en bacheloruddannelse, selvom de i forvejen har en bachelor eller professionsbachelor, har nogle af de afviste bacheloransøgere mulighed for at starte på en kandidatuddannelse i stedet.

Figur 5 // Efteroptag af afviste akademiske bacheloransøgere fordelt på uddannelsestyper, 2023-2025

Kilde: egne beregninger pba. Danmarks Statistiks KOT- og KOTRE-registre

Anm.: Efteroptaget er målt som tilgang i KOTRE i august og september 2025.

En stor del af de studiesøgende, der blev afvist optag på en bacheloruddannelse i 2025, ville også være blevet afvist, selvom sektordimensioneringen ikke var trådt i kraft. Det er derfor de ansøgere, der lige nøjagtigt ikke kom ind på en bacheloruddannelse, der med størst sandsynlighed er blevet påvirket direkte af sektordimensioneringen.

Hvis man ser på de ansøgere, der blev afvist på en bacheloruddannelse i 2025, men var tættest på at blive optaget,⁴ så har 12 pct. fundet en anden uddannelse gennem efteroptaget, mens andelen kun ligger på 8 pct. for den samlede gruppe, jf. figur 6. Det lader altså til, at der er flere af de ansøgere, der med størst sandsynlighed er blevet påvirket af sektordimensioneringen, der har benyttet sig af efteroptaget, sammenlignet med de øvrige afviste ansøgere.⁵

De ansøgere, der var tættest på at blive optaget på en bacheloruddannelse, havde i særlig grad større sandsynlighed for at finde en anden bacheloruddannelse gennem efteroptaget, men havde også større sandsynlighed for at starte på en professionsbacheloruddannelse eller en erhvervsakademiuddannelse gennem efteroptaget.

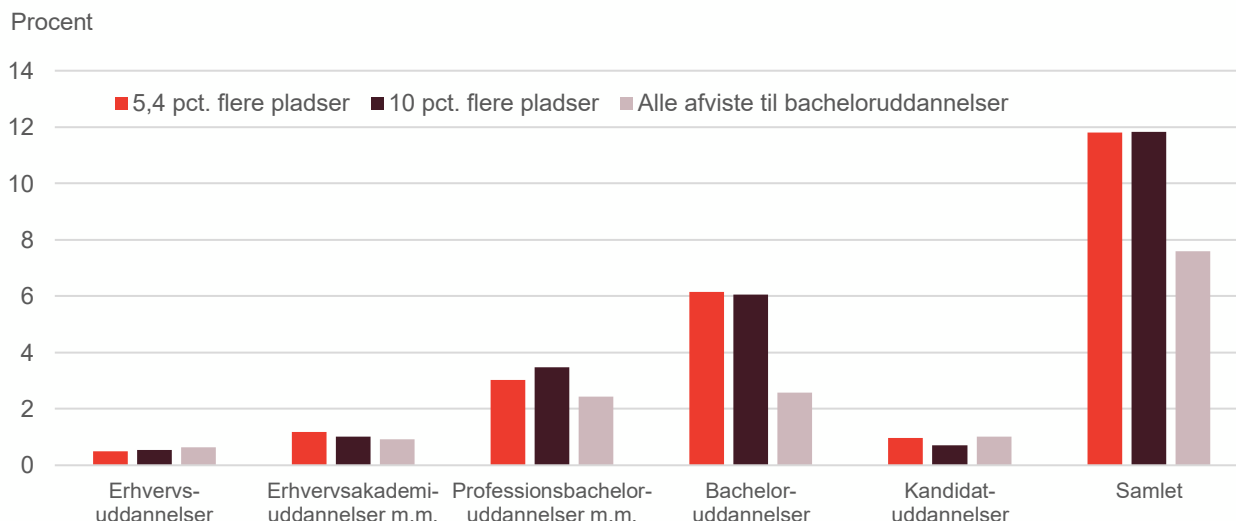
⁴ Opgjort som dem, der ville være kommet ind, hvis der havde været 5,4 pct. flere pladser på de akademiske bacheloruddannelser. 5,4 pct. svarer til faldet i optagelse på de akademiske bacheloruddannelser fra 2024 til 2025, hvor sektordimensioneringen trådte i kraft. For yderligere information, se kapitlet "Data og metode".

⁵ Det samme gælder den gruppe, der ville være kommet ind, hvis der havde været 10 pct. flere pladser i 2025.

Samlet set er der godt 40 studerende blandt de ca. 1.000 ansøgere, der var tættest på at komme ind på en bacheloruddannelse, der startede på en erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag, og godt 60 studerende, der blev efteroptaget på en bacheloruddannelse.⁶

Generelt er det de ansøgere, der var tæt på at komme ind på en bacheloruddannelse i hovedoptaget, der er mest tilbøjelige til at søge en anden uddannelse gennem efteroptaget, jf. figur 6.

Figur 6 // Efteroptag af de marginalt afviste ansøgere til de akademiske bacheloruddannelser i 2025

Kilde: Egne beregninger pba. Danmarks Statistiks KOT- og KOTRE-registrene

Anm.: Efteroptaget er målt som tilgang i KOTRE i august og september 2025. De marginalt afviste ansøgere er opgjort som dem, der ville være blevet optaget, hvis der var henholdsvis 5,4 og 10 pct. flere pladser på alle bacheloruddannelserne.

Personligt netværk og udvidede søgekriterier har betydning for kursskifte via efteroptag

Analysen viser altså en begyndende tendens til, at flere studiesøgende orienterer sig mod professionsbacheloruddannelser gennem efteroptaget på bagkant af at være blevet afvist optag på en bacheloruddannelse. Det er derfor interessant at dykke ned i, hvad der motiverer studiesøgende til at foretage dette kursskifte i umiddelbar forlængelse af, at de har fået besked om, at deres ønske om at starte på en bacheloruddannelse ikke er blevet opfyldt.

Det fremgår i denne sammenhæng på tværs af interviewene med afviste ansøgere til bacheloruddannelser, der sidenhen er blevet efteroptaget på en professionsbacheloruddannelse, at deres beslutning om at gå i denne retning bunder i en kombination mellem:

1. At være blevet gjort opmærksom på muligheden for efteroptag gennem deres netværk
2. At være i en proces mht. at udvide deres søgekriterier og/eller gennemgå en afklaringsproces ift. personlige og faglige interesser, fordi de gerne vil i gang med at studere.

⁶ Dette tal stiger til 75, hvis vi definerer gruppen af afviste ansøgere, der var tættest på at blive optaget på en akademisk bacheloruddannelse som dem, der ville være kommet ind med 10 pct. flere pladser.

Familie, venner, SoMe, nyhedsmedier og uddannelsesinstitutioners egne kanaler kan lede studerende i retning af efteroptag

Det er en generel pointe i den kvalitative analyse, at interviewpersonerne ikke umiddelbart kendte til muligheden for at søge ind på andre uddannelser gennem efteroptag, da de modtog beskeden om afvist optag på den eller de bacheloruddannelser, de havde søgt ind på via kvote 1 eller kvote 2.

Det fremgår af interviewene, at det i stedet har været nyheder i landsdækkende medier, opslag på SoMe, dialog med studieadministrationen på konkrete uddannelsesinstitutioner og især rådgivning fra venner samt forældre og søskende, der har gjort interviewpersonerne opmærksom på muligheden for efteroptag.

I interviewene er der bl.a. eksempler på, at nyhedsmedier og SoMe kan informere om og vække nysgerrighed ift. muligheden for at starte på en anden videregående uddannelse gennem efteroptag. Én interviewpersons besøg på et landsdækkende nyhedsmedies hjemmeside førte fx til en oversigt over videregående uddannelser med ledige pladser. En anden interviewperson faldt over en annonce, der gjorde opmærksom på en specifik professionsbacheloruddannelse med ledige pladser, under sine vanlige overspringshandlinger på sociale medier. I første eksempel endte oversigten over ledige studiepladser med at lede interviewpersonen på sporet af den professionsbacheloruddannelse, vedkommende sidenhen startede på gennem efteroptag. Interviewpersonen i det andet eksempel endte ligeledes med at blive efteroptaget på professionsbacheloruddannelsen, som SoMe-annoncen omhandlede.

Det er samtidig en gennemgående pointe i den kvalitative analyse, at forældre, søskende og til dels venner spiller en stor rolle ift. at åbne de afviste ansørgeres øjne for andre uddannelsesmuligheder gennem efteroptag. Det fremgår af interviewene, at denne form for hjælp fra ens nære sociale netværk typisk kommer til udtryk som et forsøg på støtte og omsorg i en situation, hvor interviewpersonerne beretter om skuffelse oven på at være blevet afvist på deres første prioritet(er) på universitetet og overvejer, hvilken livsvej de skal vælge i stedet, jf. illustrationen på s. 22.

Man kan på tværs af interviewene udlede, at søskendes og venners støtte i denne sammenhæng typisk består i at tilbyde sparring og gøre opmærksom på muligheder med afsæt i egne eller venners erfaringer. Det kan fx dreje sig om beretninger om bekendtes gode oplevelser med at starte på en uddannelse gennem efteroptag eller kendskab til uddannelser med ledige studiepladser.

Støtten fra forældre består mere konkret i hjælp til at tænke i alternative muligheder ved at gøre opmærksom på videregående uddannelser med ledige studiepladser, som har berøringsflader med den bacheloruddannelse, som deres barn er blevet afvist på. Én af de interviewede sætter fx følgende ord på, hvordan hendes mor hjalp hende med at tænke i nye uddannelsesmuligheder gennem efteroptag. Det var i en periode, hvor interviewpersonen selv var gået i stå i sine overvejelser pga. skuffelsen over ikke at være blevet optaget på medicinstudiet, som var hendes første prioritet:

Jeg var egentlig selv gået lidt i stå med den der proces med "hvad skal jeg så?" Og så var det en af mine forældre, der prikkede lidt til mig: Jeg har haft tre sabbatår, så jeg burde komme i gang med et eller andet. [...] Så sagde min mor til mig, at der var ledige pladser på sygeplejerskeuddannelsen, så hvad med at prøve at starte der, og så måtte jeg jo se, om det var noget for mig. Det lægger sig også lidt op ad medicin [...]. Og så søgte jeg ind gennem efteroptag.

(Efteroptaget studerende på professionsbacheloruddannelse)

Den kvalitative analyse viser i overensstemmelse med ovenstående citat, at interviewpersonernes åbenhed over for at søge mod en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag i umiddelbar forlængelse af deres afviste optag på en bacheloruddannelse også udspringer af en lyst til at komme i gang med at studere. Det kan bl.a. føre til, at de er villige til at udvide deres søgekriterier.

Afviste bacheloransøgere udvider søgekriterier forud for efteroptag på professionsbacheloruddannelse

Den kvalitative analyse viser, at der typisk går en kort granskningsproces forud for de afviste BA-ansøgers beslutning om at søge mod en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag, hvor de går deres hidtidige søgekriterier efter i sømmene.

Det fremgår således af interviewene, at beslutningen om at søge om efteroptag på en professionsbacheloruddannelse i umiddelbar forlængelse af et afslag om optag på en bacheloruddannelse ofte bliver truffet på pba., at ansøgerne enten ikke ønsker at holde sabbatår eller allerede har holdt en række af dem – i nogle tilfælde ufrivilligt, fordi de har forsøgt at komme ind på samme uddannelse uden held flere år i træk.

Det er derfor en udbredt pointe i interviewene, at beslutningen om at søge mod en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag er truffet pba. en lyst til endelig at komme i gang med en videregående uddannelse. Denne studiemotivation har fået de pågældende studerende til at udvide deres søgekriterier, så de bl.a. er åbne over for at udvide deres søgning fra bacheloruddannelser til erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser og at transportere sig længere til og fra deres uddannelse.

Denne pointe er fx på spil i nedenstående citat, hvor interviewpersonen giver udtryk for, at vedkommende nu er villig til at pendle, hvis det gør det muligt at komme i gang med en uddannelse:

Jeg vidste, at hvis jeg skulle ind på et andet studie [end bacheloruddannelsen, som vedkommende havde fået afslag på to år i træk], så måtte jeg være lidt mere praktisk. Jeg vidste, at jeg kunne søge ind i Horsens [bor i Aarhus], fordi min gamle roomie læste der. Hun tog afsted meget tidligt og kom hjem meget sent, så det havde jeg ikke lyst til [...]. Derfor havde jeg ikke tænkt på det som en mulighed. Men jeg nåede frem til, at jeg kun skal pendle i tre et halvt år, og hvis det betyder, at jeg kan komme i gang med at studere, så er det okay.

(Efteroptaget studerende på professionsbacheloruddannelse)

Det fremgår således af den kvalitative analyse, at gentagne afvisninger til en bacheloruddannelse kan få de studiesøgende til at orientere sig mod studiemuligheder, som de i første omgang havde udelukket.

Afvisning på BA kan bruges som anledning til at blive afklaret mht. personlige og faglige interesser

Beslutningen om at søge mod en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag i umiddelbar forlængelse af et afslag på en bacheloruddannelse kan desuden bunde i en afklaringsproces, hvor den afslåede ansøger genovervejer, hvad vedkommende egentlig interesserer sig for, og hvorvidt det harmonerer med andre uddannelsesmuligheder. En interviewperson sætter fx følgende ord på, hvordan det afviste optag på en bacheloruddannelse fik hende til at genoverveje sine faglige og personlige interesser:

Jeg brugte noget tid på at tænke over, hvad jeg ellers ville [...]. Hvad jeg kunne lave, og hvad jeg havde af interesser. Og så fandt jeg frem til, at jeg godt kan lide at snakke med borgere og hjælpe dem på rette vej. Det var også noget for mig. Så besluttede jeg mig for at søge i den retning.

(Efteroptaget studerende på professionsbacheloruddannelse)

Det fremgår således af interviewene, at et kursskifte gennem efteroptag fx kan handle om en erkendelse af, at ens primære motivation ift. uddannelse og job er at gøre en forskel for andre, og at flere professionsbacheloruddannelser tilbyder en direkte vej til at gøre dette som frontpersonale indenfor sit felt både under og efter ens uddannelse.

Fra afvisning på arkitektuddannelsen til efteroptag på bygningskonstruktør-uddannelsen

Anders har søgt ind på arkitektskolen via optagelsesprøve to år i træk, henholdsvis i foråret 2024 og foråret 2025, og har begge gange været tæt på at komme videre i optagelsesforløbet, uden at det er lykkedes.

Efter at være blevet afvist i sommeren 2025 besluttede han sig for, at der skulle ske noget andet, da han gerne ville i gang med at studere oven på fire-fem sabbatår med forskellige småjobs.

Anders snakkede derfor med sine forældre og sin søster om, hvad der kunne være af andre uddannelsesmuligheder. De gjorde ham opmærksom på muligheden for at søge ind på en ny uddannelse gennem efteroptag og ledte ham i retning af professionsuddannelsen til bygningskonstruktør, hvor der fortsat var ledige pladser.

Anders fandt derefter yderligere information om uddannelsen gennem den pågældende professionshøjskoles hjemmeside og kunne se, at uddannelsen ville give adgang til den samme type beskæftigelse på tegnestuer som arkitektuddannelsen.

Han besluttede sig derfor for at søge ind på bygningskonstruktøruddannelsen gennem efteroptag i sensommeren 2025 og var på interviewtidspunktet i gang med 2. semester. Anders er rigtig glad for at gå på uddannelsen og finder det positivt, at den kan gennemføres på syv semestre, når nu han har taget en del sabbatår, inden han kom i gang med at studere.

Afviste BA-ansøgere kan opleve kursskifte gennem efteroptag som et "gratis" forsøg

I interviewene med de studerende, der er startet på en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag i umiddelbar forlængelse af, at de er blevet afvist optag på en bacheloruddannelse, har det ligeledes været et tema, hvordan denne afvisning har påvirket deres motivation for at starte på en uddannelse, der ikke var blandt deres ansøgningsprioriteter i første omgang.

Det fremgår i denne sammenhæng af den kvalitative analyse og analysen af registerdata, at:

1. Høj studiemotivation er afgørende for at søge mod professionsbacheloruddannelser gennem efteroptag
2. Det opleves som et "gratis" forsøg at prøve kræfter med en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag
3. Frafaldet i løbet af første studieår er større blandt studerende, der er blevet efteroptaget på bagkant af et afvist optag på en bacheloruddannelse, sammenholdt med det samlede frafald blandt førsteårs-studerende på samme uddannelser
4. Mødet med professionsrettet undervisning og praktik er en afgørende motivationsfaktor for afviste BA-ansøgere, der bliver glade for den professionsbacheloruddannelse, de er efteroptaget på.

Disse pointer udfoldes i de følgende afsnit.

Høj studiemotivation er afgørende for at søge mod professionsbacheloruddannelser i efteroptaget

Det fremgår af den kvalitative analyse, at det kan handle om en lyst til at komme i gang med at studere kombineret med en afsøgning af og åbenhed over for nye uddannelsesmuligheder, når studerende søger mod andre uddannelses typer gennem efteroptag i kølvandet på at være blevet afvist optag på en bacheloruddannelse.

En af interviewpersonerne, der har et forløb bag sig med flere sabbatår og en afbrudt universitetsuddannelse, sætter fx følgende ord på, hvordan hun oplevede muligheden for at starte på en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag efter at være blevet afvist optag på en bacheloruddannelse:

Jeg synes bare, det var fedt, at jeg kunne komme i gang [med et studie] nu. For jeg gik og tænkte "jeg ved ikke, hvad jeg skal starte på til vinter, og så går der et helt år, før jeg kan komme i gang med at læse". Så jeg var bare glad for at få muligheden for at komme i gang [med at studere] igen.

(Efteroptaget studerende på professionsbacheloruddannelse)

Det fremgår af interviewene, at glæden ved at kunne starte på en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag også hænger sammen med, at afvisningen på en bacheloruddannelse kombineret med lysten til at komme i gang med at studere har fået interviewpersonerne til at orientere sig mod andre uddannelsesveje end den, der går via universitetet. Her oplever de at have fundet frem til uddannelser med ledige pladser, de finder spændende, som de ikke nødvendigvis kendte til eller havde sat sig ind i forud for deres afviste optag på en bacheloruddannelse.

Uddannelsesstart gennem efteroptag opleves som et "gratis" forsøg

Uagtet antallet af sabbatår er det et fælles udgangspunkt for interviewpersonerne, at de opfatter muligheden for at starte på en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag som et "gratis" forsøg i lyset af deres afviste optag på en bacheloruddannelse.

Denne indstilling hænger sammen med motivationen for at komme i gang med at studere og få en hverdag med alt, hvad livet som studerende indebærer af fagligt og socialt indhold. Det er en pointe på tværs af interviewene, at alternativet til at starte på en ny uddannelse gennem efteroptag, nemlig at tage et sabbatår mere, opleves som mindre attraktivt end at starte på en uddannelse, man ikke nødvendigvis er helt sikker på, er det rigtige valg for en.

En af interviewpersonerne beskriver fx sine overvejelser om at starte på en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag i umiddelbar forlængelse af at være blevet afvist optag på en bacheloruddannelse på følgende vis:

Man kan altid stoppe igen, hvis uddannelsen ikke er noget for en. Men hvis man aldrig prøver det, finder man heller ikke ud af det. Det var et sats at starte på uddannelsen, men det sats er jeg rigtig glad for nu.

(Efteroptaget studerende på professionsbacheloruddannelse)

Det fremgår således af den kvalitative analyse, at interviewpersonerne ikke oplever at have noget nævneværdigt at tabe ved at afprøve en ny uddannelsesvej gennem efteroptag i kølvandet på at være blevet afvist på deres første prioritet(er) på universitetet: Enten bliver de glade for deres nye uddannelse og får lyst til at gennemføre den, eller også kan de falde fra og vende tilbage til det, der alligevel var udgangspunktet – at tage et sabbatår og søge ind på en anden uddannelse via det kommende vinter- eller sommeroptag.

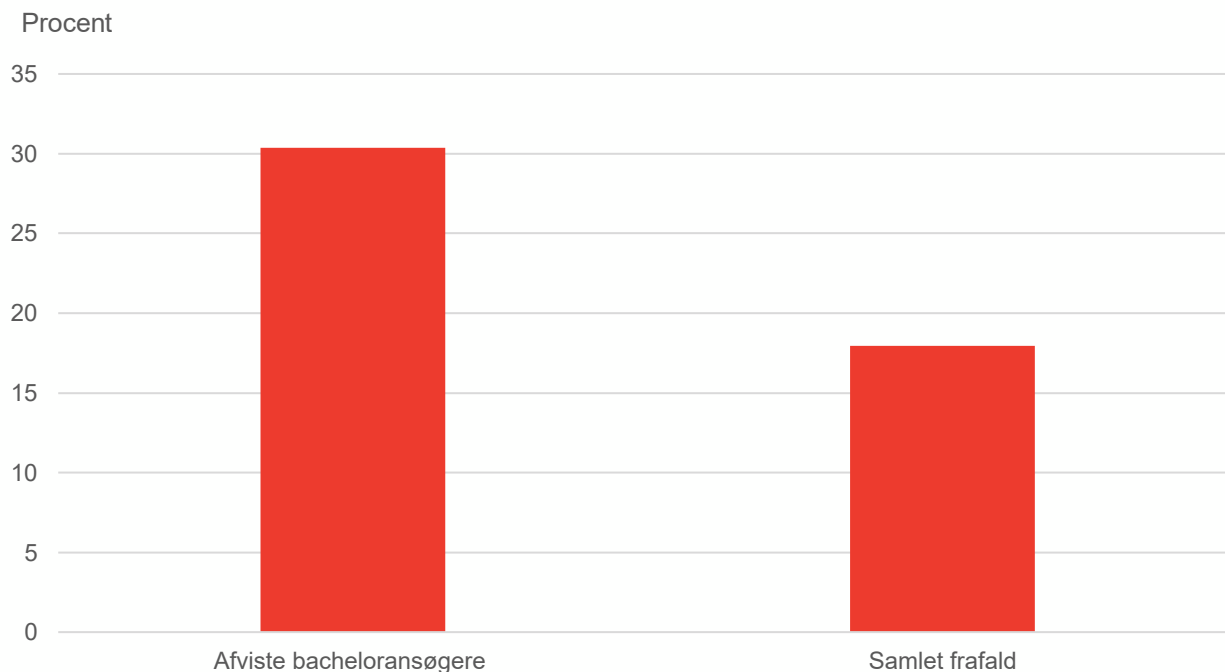
Stort frafald blandt efteroptagede studerende, der er blevet afvist optag på en bacheloruddannelse

Netop fordi de afviste BA-ansøgere, der vælger at starte på en anden videregående uddannelse gennem efteroptag, kan opleve denne beslutning som et "gratis" forsøg, er det interessant at zoome ind på, om det også kommer til udtryk i deres frafald i løbet af den første tid på deres nye studie.

Baseret på førsteårsfrafaldet blandt afviste BA-ansøgere, der startede på en erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag i 2023 eller 2024, ser det ud til, at mentaliteten om, "at man altid kan stoppe igen, hvis uddannelsen ikke er noget for en" også sætter sig igennem i frafaldstallene – selvom frafaldet selvfølgelig også kan have andre årsager.

Frafaldet i løbet af første studieår blandt afviste BA-ansøgere, der efterfølgende startede på en erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag i 2023 eller 2024, var således på ca. 30 pct. Det er et ca. 12 procentpoint større frafald, sammenlignet med det samlede frafald blandt alle førsteårsstuderende på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser, der var på 18 pct. i samme periode. Det fremgår af figur 7.

Figur 7 // Førsteårsfrafald for afviste på bacheloruddannelser optaget gennem efteroptaget i 2023 og 2024

Kilde: Egne beregninger pba. Danmarks Statistiks KOT-register og KOTRE-register

Anm.: Efteroptaget er målt som tilgang i august og september efter en afvisning på en BA-uddannelse. Førsteårsfrafald er målt som en afbrudt uddannelse indenfor et år efter tilgangstidspunktet.

Professionsrettet undervisning og praktik opleves som afgørende for at falde til på professionsbacheloruddannelse

Når interviewpersonerne netop er endt med ikke at falde fra professionsbacheloruddannelsen, de startede på gennem efteroptag, men er blevet glade for at gå på deres uddannelse, skyldes det først og fremmest mødet med professionsrettet undervisning og praktik. Interviewpersonerne har været positivt overraskede over undervisningen og det hurtige møde med praksis gennem praktik, som de har mødt på deres professionsbacheloruddannelse.

For én af interviewpersonerne har brugen af praksisrelevante rollespil og simuleringer i undervisningen fx været et motiverende møde med en professionsrettet undervisning, hun oplever som et nyt og kærligt afbræk fra den mere stillesiddende, boglige undervisning, hun er blevet vant til i sit hidtidige uddannelsesforløb. For en anden af interviewpersonerne har undervisningens kobling mellem teori og praksis fået vedkommende til at se formålet med de humanistiske fag, som vedkommende ellers har haft lav motivation for gennem sin gymnasietid. En tredje interviewperson sætter følgende ord på, hvordan mødet med praksis under uddannelsens første praktikforløb for alvor overbeviste hende om, at hun var endt på rette hylde:

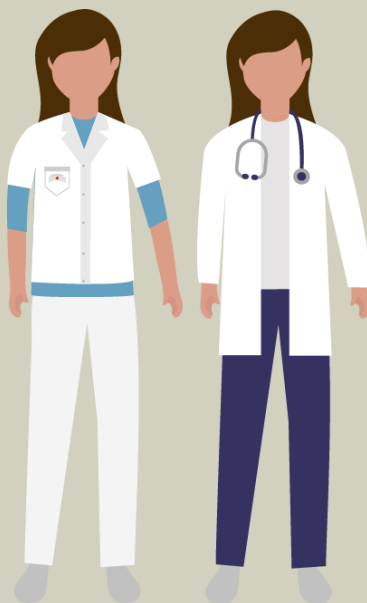
Interviewperson: *I starten af studiet var jeg meget skeptisk. Jeg havde nok paraderne oppe, fordi det var en uddannelse, jeg ikke lige troede, jeg skulle læse på. Men så blev de parader stille og roligt taget ned. Men det første stykke tid forstod jeg ikke helt, hvad jeg lige skulle gøre. Ja, jeg skulle på en eller anden måde lige overtales til, at det var det, jeg skulle nu.*

Interviewer: *Hvad var det så, der fik dig til at sænke paraderne henad vejen?*

Interviewperson: *Det var faktisk på andet semester, hvor vi var ude i praktik, der fik man ligesom noget mellem hænderne. Jeg stod med et ansvar selv og var ude at møde nogle patienter. Der kom jeg ud og så, hvad det egentlig gik ud på. Jeg var et rigtig godt sted, havde en god vejleder osv. Det har også en betydning.*

(Efteroptaget studerende på professionsbacheloruddannelse)

Det fremgår således af den kvalitative analyse, at interviewpersonerne i første omgang oplever at tage en chance ved at afsøge en ny uddannelsesvej gennem efteroptag i kølvandet på at være blevet afvist på en bacheloruddannelse, men at mødet med den professionsrettede undervisning og praktikken forvisser dem

Fra afvisning på medicinstudiet til efteroptag på sygeplejerskeuddannelsen

Anna søgte ind på medicinstudiet gennem kvote 2 i både 2023 og 2024 efter at være blevet student i sommeren 2021.

Da hun søgte om optag på medicinstudiet første gang, var hun ude at rejse og havde derfor ikke mulighed for at deltage i optagelsesprøven. Hun tog derfor ikke beskeden om det første afslag på optag så tungt, da hun tænkte, at hun ville have gode muligheder for at komme ind på studiet, hvis hun gav det et forsøg mere og forberedte sig ordentligt forud for optagelsesprøven.

Anna forberedte sig grundigt op til optagelsesprøven i foråret 2024 og følte sig godt klædt på, da hun gik op til prøven. Da hun modtog beskeden om sit andet afviste optag på medicinstudiet, oplevede hun det derfor som et nederlag og var meget påvirket af afvisningen i de efterfølgende dage.

Anna tænkte samtidig, at det var på tide at komme i gang med at studere oven på tre sabbatår, men hun havde svært ved at tænke i alternativer til medicinstudiet. Hendes forældre støttede hende dog og gjorde hende opmærksom på muligheden for at starte på sygeplejerskeuddannelsen gennem efteroptag.

Anna var umiddelbart skeptisk, da skuffelsen over at være blevet afvist optag på medicinstudiet stadig sad i hende. Hun valgte dog at søge ind på sygeplejerskeuddannelse gennem efteroptag, da hun tænkte, at det ikke skadede at give uddannelsen en chance for at afprøve, om det kunne være en alternativ uddannelsesvej.

Anna er på interviewtidspunktet i gang med 4. semester af sygeplejerskeuddannelsen og er blevet rigtig glad for uddannelsen efter at have været en smule skeptisk i opstartsfasen. Det har især været mødet med praktikken og den store patientkontakt, som hun gerne vil gøre til del af sit fremtidige arbejdsliv, der har motiveret hende og fået hende til at falde til på uddannelsen.

06

Afviste ansøgers efterfølgende uddannelsessøgning

Afviste ansøgers efterfølgende uddannelsessøgning

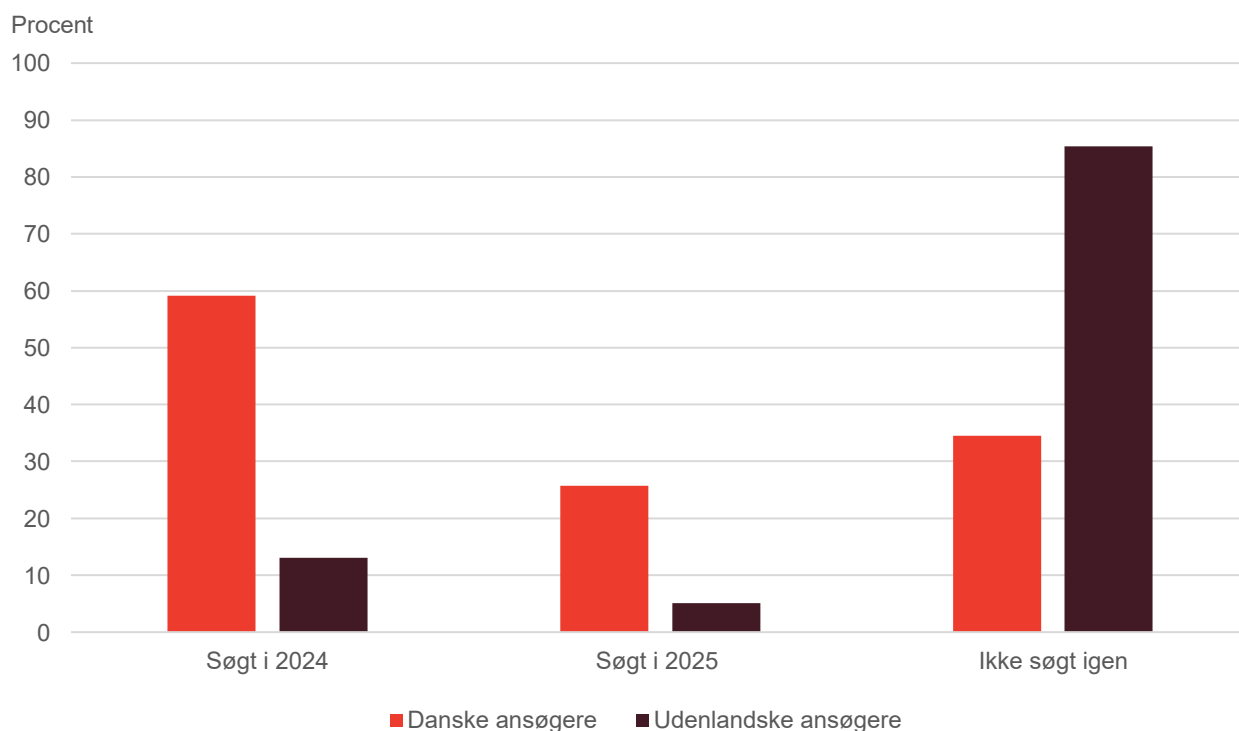
Det er endnu for tidligt at konkludere, hvad de langsigtede effekter af sektordimensioneringen vil være ift. de samlede uddannelseslandskab. Det vil i høj grad afhænge af, hvordan de afviste ansøgere vil reagere i de kommende år: Vil de udskyde at starte på en uddannelse, vil de tilpasse deres uddannelsesvalg, eller vil de blive ved med at forsøge at komme ind på de samme uddannelser?

To tredjedele af de danske ansøgere søger igen indenfor to år

I tidligere år har afviste ansøgere til universitetsbacheloruddannelser i høj grad søgt bacheloruddannelser på universitetet i de efterfølgende år og er i høj grad også startet på akademiske bacheloruddannelser i årene efter, at de blev afvist, jf. figur 7.

Der er dog stor forskel på danske og internationale ansøgers fremadrettede søgemønstre, hvis de bliver afvist på en bacheloruddannelse. Kun 15 pct. af de internationale ansøgere, der blev afvist på en bacheloruddannelse i 2023, søgte en dansk videregående uddannelse i 2024 og/eller 2025. Modsat søgte ca. 66 pct. af de afviste danske ansøgere en videregående uddannelse igen i 2024 og/eller 2025, jf. figur 8. Knap 60 pct. af de danske ansøgere søgte en videregående uddannelse, året efter at de blev afvist.

Figur 8 // Ansøgere afvist på bacheloruddannelse i 2023 og deres søgning i 2024 og 2025, procent

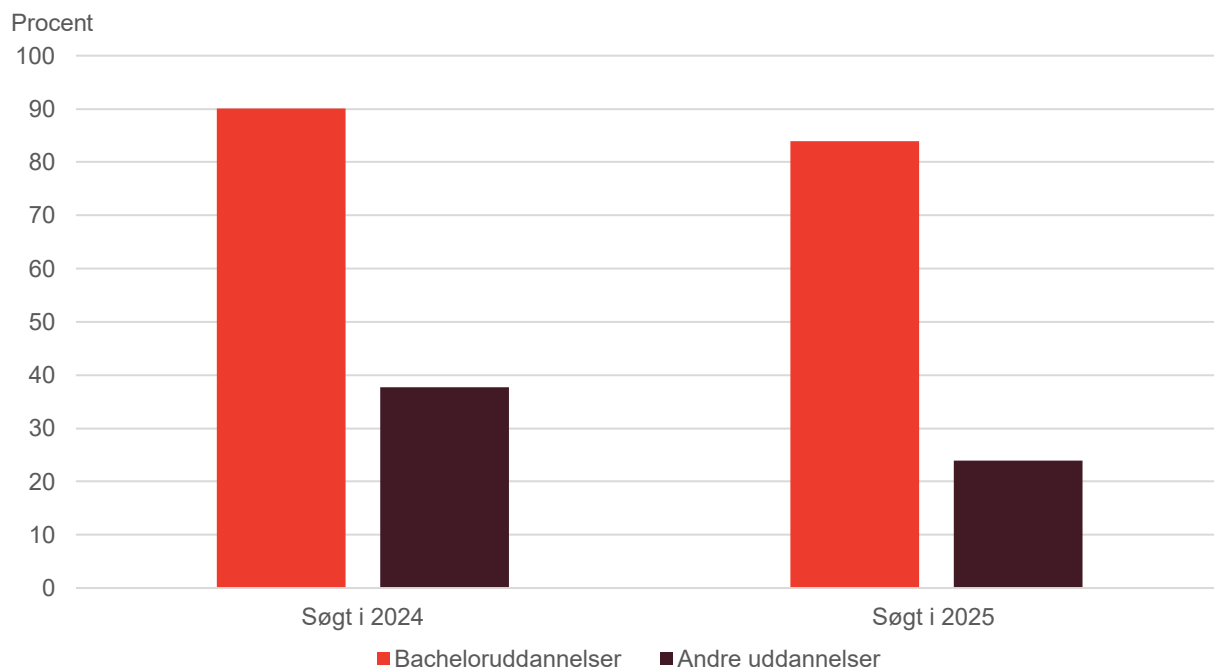
Kilde: Egne beregninger pba. Danmarks Statistiks KOT-register

Anm.: Internationale ansøgere er opgjort efter statsborgerskab. Søjlerne summer op til mere end 100 pct., da nogle ansøgere søger både i 2024 og 2025.

Størstedelen af de danske ansøgere, der blev afvist på en bacheloruddannelse, søgte stadig mod bacheloruddannelser i årene efter. 90 pct. af dem, der søgte en videregående uddannelse i 2024, søgte mindst én

bacheloruddannelse, mens 38 pct. søgte mindst én anden type uddannelse. For dem, der søgte i 2025, var det 84 pct., der søgte mindst én bacheloruddannelse, mens 24 pct. søgte mindst én anden uddannelses-type, jf. figur 9.

Figur 9 // Danske ansøgere fra 2023 afvist på bacheloruddannelser, søgning i 2024 og 2025, procent af dem, der søgte i de givne år

Kilde: Egne beregninger pba. Danmarks Statistiks KOT-register

Anm.: Opgørelsen dækker ansøgere afvist på en bacheloruddannelse og opgjort som andelen af ansøgerne, der søgte igen i det givne år. Søjlerne summer op til mere end 100 pct., da nogle ansøgere søger både bacheloruddannelser og andre uddannelser.

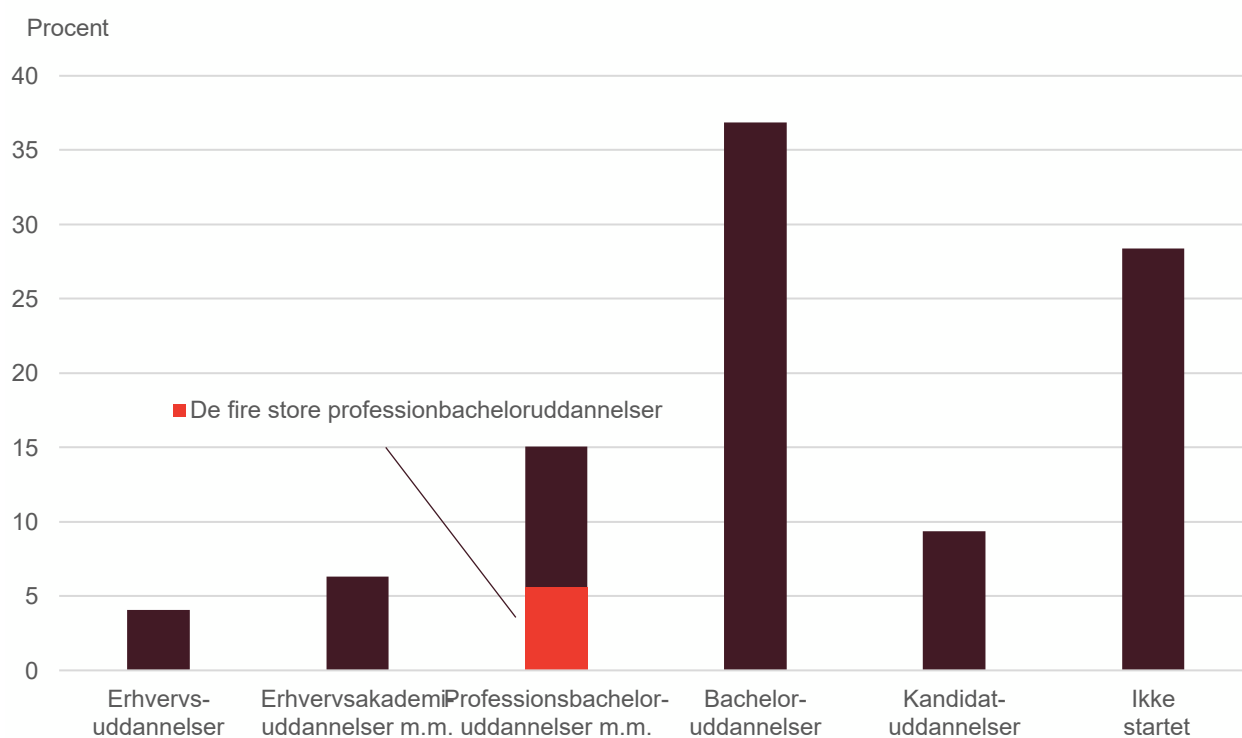
Godt 70 pct. er startet på en anden uddannelse indenfor to år

Afviste ansøgere kan også stadig have fundet en vej videre i uddannelsessystemet enten gennem efteroptaget, som vi så i forrige afsnit, eller på nogle af de uddannelser, der ikke indgår i optagelsessystemet for de videregående uddannelser, såsom erhvervsuddannelser, kandidatuddannelser eller uddannelser i udlandet.

Samlet set endte størstedelen af de danske ansøgere, der blev afvist på en bacheloruddannelse i 2023, med at starte på en dansk uddannelse, jf. figur 9. I alt endte godt 70 pct. af dem med at starte på en dansk uddannelse indenfor to år. 37 pct. endte med at starte på en bacheloruddannelse, hvilket dog vil blive vanskeliggere i de kommende år pga. sektordimensioneringen.

Knap 6 pct. af de danske ansøgere, der blev afvist på en bacheloruddannelse i 2023, startede på en af de fire store velfærdsuddannelser, der er nævnt i aftalen, frem til september 2025.

Figur 10 // Andel af danske ansøgere afvist på bacheloruddannelser i 2023, der er startet på uddannelser til og med september 2025

Kilde: Egne beregninger pba. Danmarks Statistiks KOT-register og KOTRE-register

Anm.: Opgørelsen dækker danske ansøgere afvist på en bacheloruddannelse i 2023 og deres tilgang til uddannelser frem til og med september 2025.

07

Data og metode

Data og metode

Analysen bygger på:

- Registerdata om søgning mod og optag samt frafald på videregående uddannelser
- Kvalitative interview med studerende, der er startet på en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag i umiddelbar forlængelse af at være blevet afvist optag på en bacheloruddannelse.

Registeranalyse

Den kvantitative analyse er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og tager afsæt i to centrale datakilder: KOT (KOT's optagelsesdata) og KOTRE (uddannelsesregistret).

Datagrundlag og population

KOT-data indeholder oplysninger om ansøgere til videregående uddannelser via KOT, herunder ansøgningsprioriteter, optagelsesstatus og afvisninger. Analysen afgrænses til kvalificerede ansøgere, det vil sige ansøgere, der opfylder de formelle krav til uddannelsen, fx ift. fagniveauer. Der benyttes data for optagelsesrunderne i 2023-2025.

KOTRE (uddannelsesregistret) anvendes til at følge uddannelsesforløbene. Registret indeholder oplysninger om igangværende og afsluttede uddannelser og gør det bl.a. muligt at analysere, hvorvidt afviste ansøgere senere påbegynder en anden videregående uddannelse. KOTRE-registret er opdateret til og med september 2025.

Afviste ansøgere og efteroptaget

I analysen er efteroptaget af afviste ansøgere i hovedoptaget opgjort som personer, der påbegyndte (tilgik) en uddannelse i umiddelbar forlængelse af at blive afvist på en bacheloruddannelse. Det vil sige ansøgere, der blev afvist 28. juli i KOT, men som i uddannelsesregistret er registreret som startet på en uddannelse i august eller september samme år. Det er ikke muligt at følge personer, der er startet efter 30. september 2025, da uddannelsesregistret endnu ikke indeholder de givne data.

Marginalt afviste ansøgere

I opgørelsen af de marginalt afviste ansøgere, ses der på de ansøgere, der var tættest på at blive optaget på en bacheloruddannelse. Opgørelsen er udarbejdet ved at identificere de personer, der blev afvist på bacheloruddannelser, men havde en rangering i kvote 1 eller kvote 2, der var tæt på grænsen for at komme ind. Opgørelsen er udarbejdet ved at se på antallet af ekstra pladser, som hver bacheloruddannelse ville have, hvis der var henholdsvis 5,4 pct. og 10 pct. flere pladser. Opgørelsen tager dermed ikke højde for, at universiteterne kan have sænket optaget på nogle uddannelser mere end på andre. Ligeledes er opgørelsen ikke en simulation af optagelsessystemet, så den tager ikke højde for, at nogle ville være blevet optaget på en højere prioritet, hvilket ville have ændret, hvem der blev optaget på andre uddannelser. Analysen skal dermed ikke ses som en beskrivelse af, præcist hvem der ville være blevet optaget uden sektordimensioneringen, men mere som en afgrænsning af målgruppen, der gør, at den i højere grad ligner den gruppe, der er blevet direkte påvirket af sektordimensioneringen.

Kvalitativ analyse

Den kvalitative analyse bygger på seks dybdegående, semistrukturerede interview med studerende, der er startet på en professionsbacheloruddannelse efter at være blevet afvist optag på en bacheloruddannelse.

Interviewene varede ca. 30 minutter og blev gennemført telefonisk med afsæt i en interviewguide, der satte fokus på: 1) oplevelsen af at modtage afvisningen til den eller de bacheloruddannelser, de havde søgt ind på, 2) overvejelser om at søge en ny uddannelse gennem efteroptag og 3) oplevelsen af at starte på en ny uddannelse gennem efteroptag og deres overvejelser om fremtiden.

Interviewene blev optaget mod garanteret anonymitet og efterfølgende transskriberet og kodet i et analytisk framework ad to omgange: først en tematisk kodning af det enkelte interview med afsæt i interviewguidens tre temaer og dernæst en tværgående kodning, hvor de temainddelte pointer for hver af de seks interview blev samlet i tre særskilte frameworks – ét for hvert analytisk tema. Interviewene blev transskriberet gennem en kombination af et generativt transskriberingsprogram og en efterfølgende gennemlæsning mhp. justeringer med afsæt i lydoptagelserne. Kodningen af de kvalitative data blev gennemført manuelt uden brug af generativ AI.

Det er i sigens natur svært at identificere erhvervsakademi- og professionsbachelorstuderende, som er startet på deres uddannelse gennem efteroptag i kølvandet på at være blevet afvist optag på en bacheloruddannelse. For at få adgang til analysens informanter har vi derfor fået hjælp fra studieadministrationerne på de af landets professionshøjskoler og erhvervsakademier, der har adgang til data om, hvilke studerende der er startet på en af deres uddannelser gennem efteroptag. Det drejer sig om alle landets professionshøjskoler og hovedparten af erhvervsakademierne.

Med afsæt i ovenstående data har de pågældende uddannelsesinstitutioner hjulpet os med at distribuere et spørgeskema til de studerende, der er startet på en af institutionens uddannelser gennem efteroptag fra sensommeren 2024 og frem. Selvom sektordimensioneringen først trådte i kraft i sommeren 2025, har vi valgt at inkludere studieåret 2024/25 i vores rekrutteringsstrategi til de kvalitative interview for at sandsynliggøre, at vi har kunnet identificere efteroptagede studerende med relevans for analysen, på trods af at det er en relativt lille målgruppe.

I spørgeskemaet har det bl.a. været muligt at angive årsagen til, at man er startet på sin erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse gennem efteroptag. Hvis svaret var, at man var blevet afvist optag på en bacheloruddannelse, fik man efterfølgende mulighed for at angive, om man var interesseret i at deltage i et opfølgende interview og dele sine kontaktoplysninger.

Ud af i alt 879 gennemførte spørgeskemabesvarelser blandt efteroptagede på landets erhvervsakademier og professionshøjskoler svarede 26 respondenter, at de var startet på deres uddannelse gennem efteroptag, fordi de først var blevet afvist optag på en bacheloruddannelse i hovedoptaget. Ud af de 26 respondenter angav 11, at de gerne ville stille op til et opfølgende interview, og det lykkedes at arrangere og gennemføre interview med 6 af dem. På interviewtidspunktet studerede alle 6 interviewpersoner på en professionsbacheloruddannelse. Alle interviewpersoner er således blevet afvist optag på en bacheloruddannelse forud for deres efteroptag på deres nuværende professionsbacheloruddannelse, men der er ikke nødvendigvis tale om en sektordimensioneret bacheloruddannelse.

Der blev trukket lod om ti gavekort til en værdi på 500 kr. blandt alle, der havde besvaret spørgeskemaet, mens respondenterne, der indgik i et opfølgende interview, fik et gavekort på 250 kr. som tak for hjælpen.

Pba. den ovenstående rekrutteringsstrategi til de kvalitative interview er det vigtigt at understrege, at det hverken er den kvalitative analyses formål eller intention at konkludere noget repræsentativt på vegne af efteroptagede professionsbachelorstuderende, der i første omgang blev afvist optag på en bacheloruddannelse. Det er heller ikke den kvalitative analyses formål at konkludere mht. virkninger af sektordimensioneringen ift. søgemønstre gennem efteroptag. Det er derimod den kvalitative analyses formål at give et nuanceret indblik i, hvad der *kan* være på spil, når man som studiesøgende vælger at orientere sig mod en professionsbacheloruddannelse gennem efteroptaget i umiddelbar forlængelse af at være blevet afvist optag på en bacheloruddannelse.

08

Litteraturliste

Litteraturliste

- DEA. (2021). *Er der studerende til de udflyttede studiepladser?* <https://www.datocms-assets.com/22590/1639388875-er-der-studerende-til-de-udflyttede-studiepladser.pdf>.
- DEA. (2025a). *Hvem sidder på universitetets stole i fremtiden?* <https://www.datocms-assets.com/22590/1750855294-hvem-sidder-pa-universitetets-stole-i-fremtiden.pdf>.
- DEA. (2025b). *Sabbatårs betydning for unges fremtid.* <https://www.datocms-assets.com/22590/1751532193-sabbatars-betydning-for-unges-fremtid.pdf>.
- EVA. (2026) *Det første år på den nye læreruddannelse.* <https://eva.dk/Media/639156369277641567/Det%20frste%20r%20p%20den%20nye%20læreruddannelse.pdf>.
- UFM. (2018). *Evaluering af den ledighedsbaserede dimensioneringsmodel.* <https://www.ft.dk/samling/20171/almDel/UFU/bilag/122/1903516.pdf>.
- UFM. (2023). *Aftale om rammerne for Reform af universitetsuddannelserne i Danmark.* <https://ufm.dk/media/e40jdg10/endelig-aftale.pdf>.
- UFM. (2024). *Udmøntning af sektordimensionering på universiteterne.* <https://ufm.dk/media/vugowbg2/udmøntning-af-sektordimensionering-i-perioden-2025-2029.pdf>.
- UFM. (2025). *Reform af professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne i Danmark.* <https://ufm.dk/media/lhkm4vdt/aftale-om-reform-af-professionsbachelor-og-erhvervsakademiuddannelser.pdf>.
- Statsministeriet (2026). *Det politiske grundlag for firkloverregeringen.* <https://stm.dk/statsministeriet/publikationer/det-politiske-grundlag-for-firkloverregeringen/>.
- UFM. (2025). *Bekendtgørelse nr. 1120 af 19/09/2025 om adgang til universitetsuddannelser tilrettelagt på heltid og erhvervskandidatuddannelser.* <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2025/1120>
- UFM. (2024). *Bekendtgørelse nr. 56 af 10/01/2024 om adgang til erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser.* <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/56>
- UddannelsesGuiden. (2025). *Ledige pladser.* <https://www.ug.dk/artikel/ledige-pladser>

UFS. (2026). Ledige pladser. <https://ufsn.dk/uddannelse/studerende/optagelse-paa-de-videregaaende-uddannelser/ledige-pladser>

DEA

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu